

OCURENȚA MACLEI JAPONEZE A CUARȚULUI ÎN MUNȚII METALIFERI AI BANATULUI

CONSTANTIN GRUESCU

Mineralogia Banatului este binecunoscută pe plan mondial prin varietatea mare de specii minerologice, asociații și forme de cristalizare.

În majoritatea cazurilor, prezența acestora în muzee nu este însoțită de o ocurență precisă ceea ce conduce la redactarea unor studii ulterioare incomplete, cu ambiguități de nedorit.

Pentru a evita asemenea neajunsuri, ne-am propus să aducem unele precizări privind ocurența mineralelor importante din colecțiile Muzeului de Mineralogie Estetică a Fierului din Ocna de Fier.

În acest scop am studiat ocurența acestora pe arealul mineralogic al Banatului, obținând informații de-a lungul anilor, cu ajutorul cărora, cercetătorii și specialistii interesați de ocurența, asociația și parageneza anumitor specii de minerale rare să poată beneficia de rezultatele studiilor noastre efectuate pe teren.

MACLA JAPONEZĂ A CUARȚULUI

A fost citată de R. COECLIN în anul 1904 - iar în anul 1959 C. S. RAVACS descrie macla japoneză a cuarțului după material de colecție și o localizează la Dognecea în Județul Caraș-Severin.

Din cercetările noastre pe teren, precum și din colecțiile și depozitele de minerale provenite din Dognecea, nu am întâlnit macle japoneze decât în arealul localității Ocna de Fier. Menționăm că în perioada interbelică, centru minier zonal era Dognecea, iar localitatea Ocna de Fier sub denumirea de AIZENSTEIN sau MORAVIȚA, era doar o secție a centrului de exploatare Dognecea, sub denumirea căruia erau redactate majoritatea rapoartelor miniere și geologice, Ocna de Fier făcând parte din zona nordică a geosinclinalului, fiind tot timpul principala sursă de exploatare a minereului de fier, în timp ce Dognecea era cunoscută prin zăcămintele de minereuri sulfurice neferoase.

În anul 1959 am întâlnit pentru prima dată macla japoneză a cuarțului în locul numit "SORF", situat la curbura dintre cariera Terezia și ogașul "Vintilii", pe peretele estic, deasupra puțului SORF (actualmente rambleiat).

Exemplarul descoperit în acest loc, făcea parte dintr-o druză de cuarț transparent, iar macla propriu-zisă era incompletă cu vârfurile retezate de explozia produsă în timpul lucrărilor miniere.

Forma aplatizată a maclei precum și unghiul de îngemănare de aproximativ 90° , mi-a atras atenția și pentru determinare, m-am adresat Muzeului de Mineralogie din Baia Mare, care m-a informat despre acest fenomen geologic, după o enciclopedie a cuarțului în limba germană.

În anul 1960 - 2 iunie, am întâlnit pentru prima oară o maclă japoneză completă, fâșia de exploatare VIII, exemplar care este păstrat în Muzeul de Mineralogie a Fierului din Ocna de Fier, notat în evidentă: CUARȚ CATATERMAL de culoare alb-gălbui cu cristale divergente, dezvoltate pe placă, între care se observă mai multe maclări, sub forma japoneză (aplatisate) parte din acestea cu depuneri secundare de limonit. Unghiul de maclare este de $80^\circ 33'$ - după C. SUPERCEANU.

Geoda din care am extras acest exemplar este situată în masivul de magnetită cu intercalații de TERMOLIT, sistem LIESEGANG. Geoda era dispusă în zăcământ pe vericală, astfel că am urmărit-o până la orizontul REICHENSTEIN I. În acest timp am obținut mai multe exemplare pe care le-am donat muzeelor din Constanța, Reșița, Timișoara, Galați și Iași, unele chiar individualizate, cum este cel din Timișoara și cel din muzeul personal din Ocna de Fier.

În unele geode, maculele erau transparente. Mineralele asociate în general sunt: calcita, feroligistul, mușchitovitul și granatul melanit, sporadic granatul andradit.

În anul 1967, AL. KISLING publica în lucrarea "STUDII MINERALOGICE ÎN ZONA OCNA DE FIER" macla japoneză, după exemplarele existente în colecția mea. În anul 1971, este citată de către C. SUPERCEANU în lucrarea "CRISTALE ȘI MINERALE DIN BANAT". Cartea respectivă a fost editată de către Universitatea din Timișoara, având ca bază documentară colecția personală, donația mea către Universitatea Timișoara făcută de subsemnatul autorului lucrării.

În acest volum, pe lângă altele este evidențiat și exemplarul descris mai sus.

În anul 1992 am descoperit prezența maclei japoneze a cuarțului și în vechile cariere LOBCOVITZ și IULIANA, situate pe Valea Aronului, între Ocna de Fier și Dognecea.

La LOBCOVITZ, maca japoneză a fost descoperită în geode mai puțin dezvoltate. Mărimea maximă a cristalelor = 4 cm. În general, geodele erau ocupate cu argilă terra-rosa. Mineralele asociate - calcita, granat andradit de culoare brun-roșcată, în general alterat de intemperii.

În unele cazuri, asociația cu calcite alterate, conferă eșantioanelor de cuarț patina de culoare gri-verde spre albastru, culoare care uneori influențează și structura acestora.

Pe skarnul andraditic, în toate microgeodele în care erau prezente și maclele japoneze ale cuarțului, asociația cu fierul, în general cu feroligist, era omniprezentă.

La IULIANA, maca japoneză a cuarțului a fost întâlnită în anul 1993 în partea superioară a versantului nordic al carierei, la mijlocul peretelui abrupt. Fiind aproape de stratul de copertă, roca mamă era foarte alterată, fiind compusă din skarn termolitic, asociat cu skarnul granatifer și feroligist. Unele geode erau ocupate cu argila terra-rosa, dar și cu hidroxid de mangan. În această zonă maclele se prezintă în general ca microcristale de 2 mm până la 3-4 cm maxim.

PREZENȚA MACLEI JAPONEZE A CUARȚULUI LA RUȘCHIȚA

În anul 1996, cu ocazia lucrărilor de cercetare geologică pentru minereurile complexe din zona puțului, a fost descoperită o macă japoneză a cuarțului, pe un eșantion de șisturi epidotice. Eșantionul se prezintă ca o druză de cristale de culoare gri-verde, dispuse haotic, având lungimea maximă de 4 cm. Parte din cristale apar retezate accidental recent cât și tectonic. La una din extremități apare o macă tip japonez aplatizată. Unul din brațele maclei este incomplet spre partea terminală, datorită opoziției unui alt mineral primar; dimensiunile celor două cristale sunt de 5 respectiv 4 cm lungime, cu lățimea de 2 cm la baza mare.

Pe eșantion se mai observă și microcristale de calcită de culoare alb-verzui semitransparente și alb lăptoase. Dimensiunile eșantionului este de 12 x 0 cm.

Forma tubulară a cristalului principal, caracteristică maclei japoneze, cât și prezentării acesteia în ansamblul eșantionului, ne demonstrează că și această zonă a Munților Banatului are în componența structural-geologică, această formă etrem de rară care este maca de tip japonez a cuarțului.

Eșantionul martor este expus în cadrul Muzeului Constantin Gruescu.

Las lista deschisă pentru cercetări viitoare, care să evidențieze noi prezențe ale maclei japoneze a cuarțului pe teritoriul Banatului.

JAPANISCHE KHRSTALFORMEN DES QUARZES AUS BANAT GEBIRGE

Zusammenfassung

Der Autor beschreibt einige besondere khrstallisierungen des Quarzes und Fundort, auf Grund der im Museum Constantin Gruescu von Ocna de Fier (Kreis Caraș-Severin) zu befindlichen Mineralien.

CONSTANTIN GRUESCU
Str. Vale nr. 113
Ocna de Fier
Jud. Caraș-Severin
ROMÂNIA

Macla japoneză a cuarțului din Muzeul C. GRUIESCU, Ocna de Fier. Raritate mondială. Provine din zăcământul REICHENSTEIN II, Abatajul 10.

Macla japoneză a cuarțului individualizată având la bază un nucleu de Feroligist. Din Muzeul C. GRUIESCU, Ocna de Fier.